

8. Статистичний щорічник Вінниччини за 2008 р. // Головне управління статистики у Вінницькій області (за редакцією Ігнатова С.Н). - Вінниця, 2009.
9. Інтернет: <http://www.sugarua.com/68/lists/537>
10. Інтернет: <http://billybonce.zp.ua/tad/verobnyctva-biodyzelya/>

SUMMARY

UCC:

Growing of oil bearing cultures as raw material for productions of biopropellant / Vdovenko S.A., Vdovenko L.A.

The dynamics of production of oil-bearing cultures in the Winnitca area and prospect of region is examined in relation to the receipt of конкурентноспроможної products as raw material for the production of biopropellant.

Key words: biopropellant, oil-bearing cultures, productivity, gross collection, efficiency of production.

УДК: 633.85.494:631.115(477.64)

ЗНАЧЕННЯ ВИРОЩУВАННЯ РІПАКУ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Воронянська О. В.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Рассматривается состояние производства рапса в стране и Запорожском регионе, в том числе и отдельных его районах. Анализируется выполнение государственной программы по увеличению объемов выращивания рапса, перспективы расширения посевов для производства биотоплива.

The state of the rapeseed production in the country and the Zaporozhye region is reviewing. The performance of state programs to increase the volume of growing rapeseed and prospects for the expansion of crops square for biofuel production are analyzed.

Вступ. Загострення енергетичної проблеми в Україні спричинило появу інтересу до вирощування ріпаку з подальшою його переробкою за біодизель. І хоча для нашої держави ріпак – культура не нова, тільки в останні 15 років зацікавленість в ньому як в сировині для виробництва пального та предметі експортних операцій зросла. Видатні вчені присвятили доцільності і ефективності вирощування ріпаку свої наукові дослідження. В. Бойко, П. Гайдуцький, П. Вишнівський, О.Дерев'янку, В. Гречкосій, В.Лазня, М. Калінчик, О. Митченко, Д.Нікітчин, А.Побережна, П. Саблук, С.Сегеда, В. Уланчук, О. Шпичак

вивчали проблеми організації виробництва ріпаку та продуктів його переробки [1]. Проте, потребують подальшого дослідження регіональні особливості і перспективи розвитку ріпаководства.

Постановка задачі. Метою статті є визначення тенденцій розвитку виробництва насіння ріпаку в Запорізькій області та в окремих її районах, проведення аналізу виконання державних програм розвитку ріпаківництва та виробництва дизельного біопалива.

Результати. Сільське господарство України та окремих регіонів постійно відчуває негативний вплив обмеженого державного піклування, новоствореного ринкового середовища. Основною причиною недостатньої результативності та високого ступеня залежності від природно-кліматичних умов називають недостатнє фінансування аграрної галузі, яке веде до того, що закуповується за низькими цінами посівний матеріал сумнівної якості. В результаті більше 40% посівів не витримують довготривалої посухи, яка, зокрема, спостерігалась і восени 2009 року, і що за прогнозами приведе за їх загибелі.

Між тим, ріпак дуже поважають в більшості країн Європи. Майже 4 млн. га віддано під цю культуру. Пристойною є і урожайність – 24-26 ц/га. Німеччина, наприклад, забезпечує заводи по виробництву біодизеля повністю своєю сировиною. Але значна частина посівних площ ріпаку зосереджена в Індії, Китаї та Канаді.

Значний прорив було зроблено в останні три роки. Площі під ріпаком в Україні збільшились з 802,7 тис га в 2007 році до 1,75 млн. га в 2009 році. Тобто, посівні площі зросли в 2,2 рази.

В Запорізькій області ріпак почали вирощувати з 1990 року. Але ця культура займала зовсім незначні площі (табл. 1)

Таблиця 1

Динаміка посівних площ та валового збору ріпаку в Запорізькій області

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2008 в % до 1990
Площа, тис. га	0,4	0,4	10,2	4,9	10,9	33,1	36,2	в 90,5 разів
Валовий збір, тис. т	0,4	0,2	3,0	4,8	10,3	39,8	60,6	в 151,5 разів
Урожайність, ц/га	10,0	5,0	2,9	9,8	9,4	12,0	16,7	167,0

Дані табл. 1 вказують на дуже низьку середню урожайність в господарствах області. Така ситуація пояснюється тим, що Запорізька область входить до зони ризикованого землеробства зі значними періодами посухи і суховіями. Проте, в окремих районах області результати вирощування ріпаку останніми роками дещо кращі (табл. 2)

Таблиця 2

**Виробництво і реалізація насіння ріпаку в господарствах
Мелітопольського і Якимівського районів Запорізької області**

Показники	2006	2007	2008	2008 до 2006 в %, ±
Мелітопольський район				
Площа, з якої зібрано урожай, га	315	1243	1664	528,3
Валове виробництво, ц	2646	19875	21095	797,2
Урожайність, ц/га	8,4	16,0	12,7	151,2
Кількість реалізованої продукції, ц	2534	7403	13746	542,5
Рівень товарності, %	95,8	37,2	65,2	-30,6
Якимівський район				
Площа, з якої зібрано урожай, га	1678	1350	3307	197,1
Валове виробництво, ц	13337	12049	41200	308,9
Урожайність, ц/га	7,9	8,9	12,5	158,2
Кількість реалізованої продукції, ц	13136	10517	36529	278,1
Рівень товарності, %	98,5	87,3	88,7	-9,8

В досліджуваних районах виробництво ріпаку значно збільшилось. Але в Мелітопольському районі зростання більш вражаюче ніж в Якимівському. Площа, з якої зібрано урожай в Якимівському районі зросла майже в 2 рази, а в Мелітопольському – в 5,3 рази. Валове виробництво насіння ріпаку і Якимівському і Мелітопольському районах відповідно в 3 рази і майже 8 разів. Урожайність зростала приблизно однаково – на 58,2 і 51,2 ц/га відповідно. Спостерігаються значні розходження в рівні товарності. В Якимівському районі в динаміці за 3 роки цей показник знизився на 9,8%, але все одно значно більше 80,0%. В Мелітопольському районі в 2007 році він складав всього 37,2%, А в цілому за три роки знизився на 30,6%.

В 2006 році прийнята «Програма розвитку ріпаківництва в Україні на 2008-2015рр.». Згідно з Програмою виробництво ріпаку повинно збільшитися більше ніж в 2 рази (табл. 3).

Таблиця 3

Перспективи виробництва ріпаку в Україні до 2015 року

Ріпак	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015 р. у % до 2008 р.
Площа, тис. га	1368	1800	1850	1900	1950	2000	2000	2000	146,2
Урожайність, ц/га	21,0	21,0	21,0	21,0	22,0	25,0	28,0	30,0	142,9
Валовий збір, тис. т	2872	3780	3885	3990	4290	5000	5600	6000	209,0

Для Запорізької області запропоновано збільшити посіви під ріпаком до 69,0 тис. га, тобто на 21,7%, при цьому валове виробництво повинно скласти 207,0 тис. т, тобто збільшення складе 209,4%. В цілому в аграрному секторі країни збільшення площі заплановано на 22,4%, валового виробництва – на 211,2%. При ціні реалізації в 2500 грн. за тону рівень рентабельності озимого ріпаку складе 127%, ярого – 63,0%. В 2008 році в підприємствах Якимівського і Мелітопольського районів Запорізької області рівень рентабельності склав відповідно 45,4% і 38,5%.

«Програма розвитку виробництва дизельного біопалива» передбачає надання фінансової підтримки виробникам ріпаку, придатного для виробництва біопалива (в тому числі шляхом датування на гектар посівів) 60025 тис. грн. – у 2006 р., 3415 тис. грн. – у 2007 р., 6480 тис. грн. – у 2008 р., 16380 тис. грн. – у 2009 р. і 33750 тис. грн. – у 2010 році. Крім того, Програмою передбачено будівництво до 2010 року щонайменше 20 заводів із виробництва біодизеля продуктивністю від 5 до 100 тис. т загальною потужністю не менше ніж 623 тис. т на рік.

Як зазначено в Програмі, протягом останніх трьох років середньорічне споживання дизельного палива в Україні становить близько 5 млн. т, а в 2010 році зросте до 7,7 млн. т.

Для гарантованого проведення сільськогосподарських робіт, як визначено Програмою, за технологічними нормами щороку необхідно близько 1870 тис. т дизельного палива і 620 тис. т бензину. Ті площі, які прогнозують використати під виробництво ріпаку забезпечать сировиною аграрний сектор економіки для власних потреб при проведенні всіх технологічних операцій в сільському господарстві.

Висновки. Таким чином, без нарощування виробництва ріпаку відповідної якості енергетичні проблеми в сільському господарстві України подолати буде важко. Але для практичної реалізації вище зазначених програм необхідне достатнє фінансування як самого вирощування ріпаку, так заводів для переробки сировини на біопаливо.

Список використаної літератури

1. Шпичак О.М. Економічні проблеми виробництва біопалива та продовольча безпека України//Економіка АПК. – 2008. - №8. – С.11-19.
2. Дишлок С.М. Світові тенденції виробництва олійних культур та перспективи використання біодизелю//Економіка АПК. – 2008. - №1. – С. 145-150.
3. Канцеба С.М. Тенденції розвитку світового виробництва та переробки ріпаку//Економіка АПК. – 2008. - № 5. – С.151 – 155.